

3 Konklusion

Formålet med undersøgelsen har været at afklare, om den tidligere maskinstation på ejendommen har medført en forurening, som kan udgøre en risiko for områdets grundvandsressource, for indvindingsboringerne tilhørende **Ravnholt/Tiset Kildeplads** samt for boligen på ejendommen.

Ved undersøgelsen er der påvist en grundvandsforurening med flere forskellige pesticider. De påviste indhold overskrider grundvandskvalitetskriteriet op til 120 gange. Indholdene vurderes at stamme fra driften af den tidligere maskinstation samt fra almindelig renholdelse af grusområderne. Der er derudover påvist grundvandsforurening med oliestoffer på op til 8 gange grundvandskvalitetskriteriet.

Den påviste pesticidforurening vurderes at kunne udgøre en risiko for områdets grundvandsressourcer og indvindingsboringerne tilhørende **Ravnholt-Tiset Kildeplads**. Pesticidforureningen vurderes ikke at udgøre en risiko for boligen på ejendommen.

Grundvandsforureningen med oliestoffer vurderes ikke at udgøre en indeklimarisiko for boligen på ejendommen. På nuværende grundlag kan det dog ikke udelukkes, at den påviste grundvandsforurening med oliestoffer stammer fra en jordforurening på ejendommen. Denne evt. jordforurening vil kunne udgøre en kontaktrisiko ved en evt. fremtidig følsom anvendelse af det tidligere landbrugsområde. Jord- og grundvandsforureningen vil derudover kunne udgøre en indeklimarisiko, såfremt der opføres boliger på landbrugsområdet. Olieforureningen vurderes ikke at udgøre en risiko for grundvandet.

4 Historiske oplysninger

På ejendommen har der været følgende tidligere anvendelser:

1954-1991: *Maskinstation*

1953-d.d.: *Landbrug*

1934-d.d.: *Bolig*

- 1934: Stuehuset på ejendommen opføres jf. BBR.
- 1953: Der opføres et værksted og 2 svinestalde jf. BBR.
- 1954: Der opføres en svinestald jf. BBR.
- 1956: Etablering af 1.400 l nedgravet fyringsolietank (T1).
- 1958: Etablering af 1.400 l nedgravet fyringsolietank (T2).
- 1964: Der opføres en mindre tilbygning til stuehuset på ejendommen. Grundejer er **Rasmus Damgaard**.
- 1966: På luftfoto ses bygningerne på ejendommen. Stuehuset er markeret med rødt, mens gårdspladsen er markeret med grønt.

1968: Der opføres en lade jf. BBR.

1971: På luftfoto er laden fra 1968 markeret med rødt.

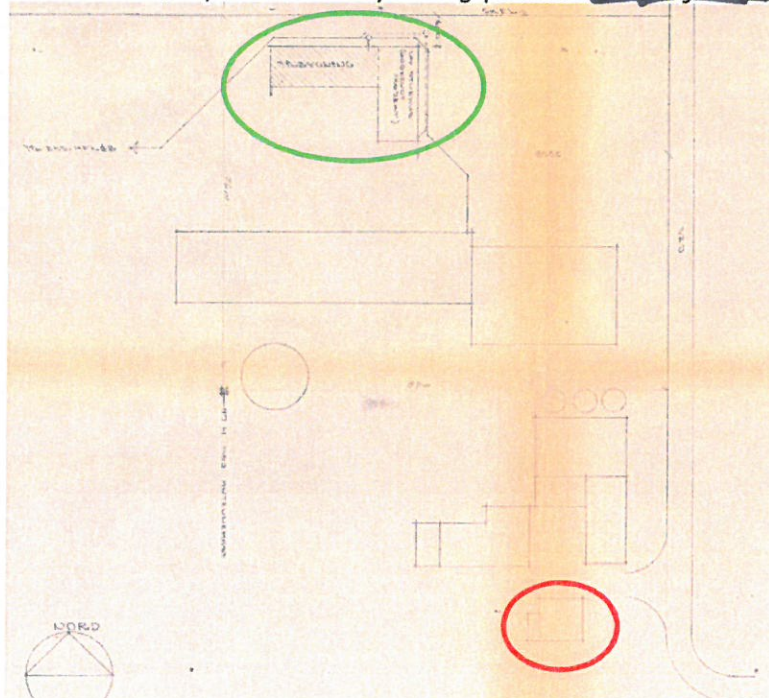
1972: Der opføres en kvægstald, en lade samt et større halvtag jf. BBR.

1973:

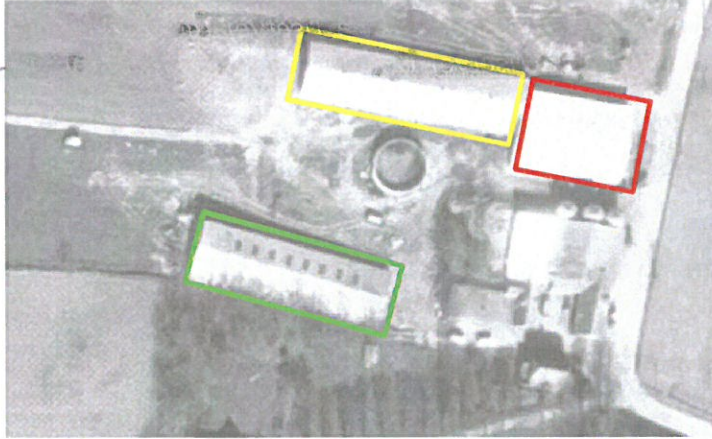
Der opføres et stuehus på nuv. Tisetvej 12, matr. 5p. Stuehuset opvarmes med oliefyr med tilhørende ny 2.500 l fyringsolietank (T3). Matriklen 5p udgør nu egen selvstændig matrikel (grøn markering), men hørte tidligere under Tisetvej 14, matr. 5b. Tisetvej 12 er uden for kortlægningsområdet (blå markering). Jf. BBR er der en 2.500 l fyringsolietank registreret på Tisetvej 14. Denne tank er muligvis villaolietanken til boligen på Tisetvej 12, men fejlregistreret til nr. 14.

På plantegning ses de eksisterende bygninger. Stuehuset på Tisetvej 14 er markeret med rødt, mens den nye bolig på nuv. Tisetvej 12 er markeret med grønt.

1974: Der opføres et maskinhus og en garage jf. BBR. På nedenstående luftfoto er maskinhuset fra 1974 markeret med rødt, laden fra 1972 er markeret med grønt, og stalden fra 1972 er markeret med gul.

1980: På luftfoto ses, at der er aktivitet omkring landbrugsbygningerne. Boligen på nuv. Tisetvej 12 (rød markering) fremstår adskilt fra landbrugsaktiviteterne.

1981: På tankoplysningsseddel dateret i 1970, 1978 og 1981 oplyser grundejer Rasmus Damgaard, at der er to nedgravede 1.400 l tanke fra hhv. 1956 og 1958 på ejendommen.

-FEB. 1978 286-53

Oplysning til sundhedskommissionen
om nedgravet tank til opbevaring af olie m. v.
vedrørende ejendommen:

Ejerlav _____
Matr. nr. _____ 22 APR. 1981

Beliggende (gade/vej nr.) _____ 8310 Tr

Kommune *Lerby*

Er der på ejendommen nedgravet olietank? ja nej

I bekræftende fald oplyses olietankens rumindhold _____ 1400 liter og nedgravningsår 19 56

Såfremt nedgravningen er sket forud for ejendommens erhvervelse, og oplysning om nedgravningsåret ikke kan fremskaffes, anføres året for ejendommens erhvervelse 19 _____

Er olietanken tømt og afblændet, således at påfyldning ikke kan finde sted? ja nej

Tiseth, den 9 - 11 1970

1981: Grundejer R. Damgaard oplyser, at en 1.400 l olietank er afblændet. Det er uvist, om det er T1 eller T2.

1981: Tankene T1 og T2 sløjfes jf. BBR.

1983: Der opføres en åben halmlade. Bygherre er Rasmus Damgaard. Af kort fremgår det, at laden opføres på nuv. matr. nr. 5a (grøn markering). Matriklen hører under ejendommen Tisetvej 14, men er uden for kortlægningsområdet (blå markering).

1985: Miljøtilsyn: Der er etableret en gyllebeholder på 1.030 m³. Der er ingen bemærkninger om evt. sprøjtning eller olietanke.

1986: Der etableres et F-gas-tankanlæg med fordamper.

1988: På luftfoto ses fortsat aktivitet omkring landbrugsbygningerne.

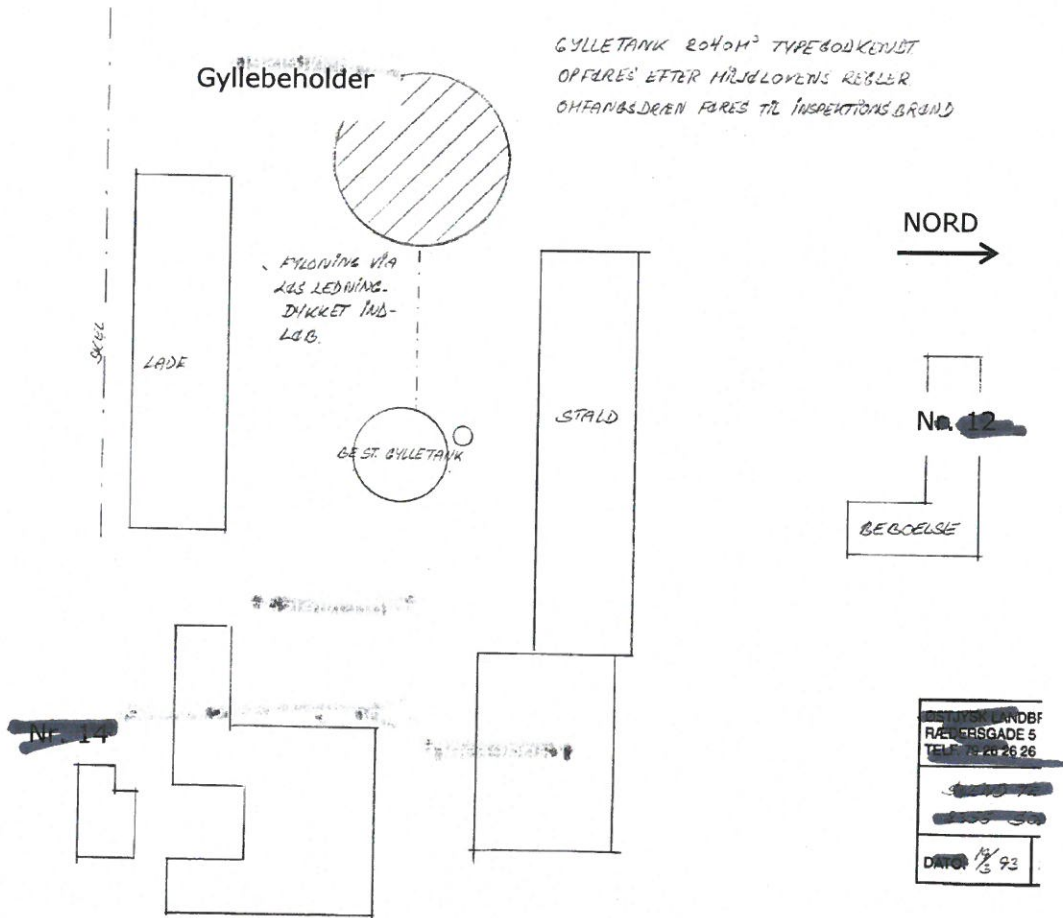

1991: Grundejer ~~Grethe B. Andersen, Tisetvej 14A~~ oplyser til Århus Kommune, at en nedgravet olietank fra 1956 (T1) er afblændet "for flere år siden".

1991: Ejerskifte. ~~Rasmus Damsgård~~ sælger gården til ~~Svend Teilmann~~.

1993: Der opføres en ny gyllebeholder på 2.040 m³ tilkoblet kanalsystem. Ejer er ~~Svend Teilmann~~.

Ved miljøtilsyn i forbindelse med opførelsen af gyllebeholderen oplyses det, at spildevand ledes til septiktank, og at overflade- og tagvand ledes til dræn. Drikkevand kommer fra offentligt vandværk. Derudover oplyses det, at der er en 2.500 l overjordisk dieselolietank (T4), en 1.200 l overjordisk olietank (T5), samt en 200 l tromle med benzin. Kemikalier opbevares i skabe, og rester bortskaffes til foderstofforretning. Olierester opbevares i tromler og sælges til foderstoffirma.

Bygningsoversigt fra 1993

1995: På luftfoto ses mindre aktivitet end på tidligere luftfotos.

1997: Der udføres beholderkontrol af 2 gylletanke fra hhv. 1972 og 1993.

1999: Miljøtilsyn. Ejer er Erling Nielsen. Der er kvægbrug på gården.

2000: På dyrkningsplan for høstår 2000 oplyses det, at der dyrkes vinterhvede på 41 ha. Der køres med egne maskiner. Ejer er Erling Nielsen. Følgende sprøjtemidler planlægges anvendt:

Produktmiddel	Oplysninger findes i SEGES' Middeldatabase	Aktivstof(fer)
Cortez	X	Epoxiconazol
IPU (isoproturon)	X	Isoproturon
Stomp SC	X	Pendimethalin
Ally	X	Metsulfuron-methyl, metsulfuron
Tilt top	X	Propiconazol, fenpropimorph
MCPA	X	MCPA
Amistar	X	Azoxystrobin

2001: Miljøtilsyn på landbrugsejendom. Ejer er Erling Nielsen. Kvægbesætningen er flyttet til en ejendom i Skanderborg, og produktionen overgår til slagtesvin.

2002: Miljøtilsyn på landbrugsejendom. Ejer er Erling og Anders Nielsen. Det oplyses, at maskiner m.v. "kører ud fra Skanderborg". Der er svinebrug.

2003: Der udføres kontrol af gylletanken fra 1993.

2004: I brev fra Miljøcenter Østjylland til grundejer oplyses det, at der er jordbrug på ejendommen.

2004: Der opføres en halmlade jf. BBR. På efterfølgende luftfotos ses ingen nye bygninger inden for kortlægningsområdet.

2004: Miljøtilsyn på landbrugsejendom. Samme forhold som i 2002.

2006: Landbrugstilsyn. Ejer er Erling og Anders Nielsen. Der er svinebrug på ejendommen. Det oplyses, at sprøjtemidler og maskiner er hjemmehørende på ejendommene i Vitved. Derudover oplyses det, at der ingen olietanke er.

- 2013: Borgerklage om oplag af biler/skrot på ejendommen. Det oplyses af klageren, at det ca. er 7 år siden, at der har været svinehold på ejendommen. Af nedenstående luftfoto ses flere biler på ejendommen.

- 2017: På vegne af Region Midtjylland interviewer Orbicon tidl. grundejer ~~Rasmus Damgaard~~, forbindelse med indsamling af miljøhistoriske oplysninger i området. I interviewnotatet skrives:

"Der er foretaget telefonisk kontakt til ~~Rasmus Damgaard (RD)~~. Han fortæller, at han har drevet maskinstation fra ejendommen ~~Tisetvej 14 i Tiset, 8355 Solbjerg~~, ikke fra ~~Hvilstedvej 5B~~. Han købte gården på ~~Tisetvej 14~~ i 1952 og opstartede maskinstation i 1954, mens han samtidig drev jorden og havde dyr på gården. Han startede med en Ferguson traktor og en roekugledækker og har sidenhen tærsket korn med mejetærsker. Derudover sprøjtede han også mod ukrudt på andre gårde. Der blev brugt hormonmidler, men han husker ikke hvilke. Han havde én sprøjte, som ikke blev skyllet, da han kun sprøjtede mod ukrudt. Oftest blev ukrudtsmidlet blandet hjemmefra, men hvis gården lå langt fra ~~Tisetvej 14~~, kunne der også blive blandet ude. Selve påfyldningen og blandingen skete på gårdspladsen. I driftsbygningen var der installeret en vandhane påført en vandslange ud på gårdspladsen. Selve sprøjten stod i laden, når den ikke blev brugt, og råvarer (pesticider) stod samme sted. Selve sprøjten blev altid kørt tom, så der er ikke tømt indhold ud et sted. Selve sprøjtningen for andre er foregået ca. 10 år, mener RD, mens mekanisk hjælp er foregået i en længere periode. RD har ikke haft en vaskeplads, hvor maskiner eller sprøjter er vasket. Han erindrer ikke, at han har haft nogle uheld ifm. påfyldning af sprøjter. Han har haft afbrændingsplads, hvor pap er brændt af – ikke plastikbeholdere med pesticidrester, bag bygningerne (ikke muligt at udpege nærmere). Han har ikke gravet affald ned på ejendommen. I maskinstation-regi har han ikke foretaget reparationer af andres landbrugsmaskiner. I starten havde han oplag af tromler à 200 l med blå benzin til traktoren. Sidenhen, ca. slut 1950'erne, har han fået nedgravet en 1.000 l olie-tank til blå benzin. Den er nedgravet for enden af hønsehuset (bliktag) et stykke

fra gavlen. På et tidspunkt overgik traktorer til diesel, og der blev skaffet en overjordisk olietank med diesel til tankning på 1.000 l. Den stod udenfor, også for enden af hønsehuset, men ved gavlen. Møddingen var bag den midterste længe, hvor der i dag er opført en bygning. Møddingen blev erstattet af ensilagebeholder (grise) (red.: det vurderes, at det er en gyllebeholder, der omtales). [redacted] ejede gården indtil 1991, hvorefter han ikke var landmand mere. Ca. i midten af 1990'erne flytter han og hustruen på [redacted] 5B.

Tanken til blå benzin på 1.000 l angives følgende som T6, mens dieseltanken på 1.000 l angives som T7.

Ejendommen (matr. [redacted] 3h og 5b) kortlægges efterfølgende på vidensniveau 1.

2017: Af BBR fremgår følgende bygninger og tanke:

- Stuehus, 92 m², opført 1934, nuv. opvarmningsmiddel oplyst som andet (byg. 1)
- Svinestald, 138 m², opført 1953 (byg. 6)
- Værksted, 62 m², opført 1953 (byg. 7)
- Svinestald, 98 m², opført 1953 (byg. 8)
- Svinestald, 125 m², opført 1954 (byg. 9)
- Lade, 215 m², opført 1968 (byg. 5)
- Kvægstald, 870 m², opført 1972 (byg. 2)
- Lade, 560 m², opført 1972 (byg. 3)
- Halvtag, 146 m², opført 1972 (byg. 11)
- Maskinhus, 750 m², opført 1974 (byg. 4)
- Garage, 27 m², opført 1974 (byg. 10)
- Halmlade, 1.613 m², opført 2004 (byg. 12)
- 1.400 l fyringsolietank fra 1956
- 1.400 l fyringsolietank fra 1958
- 2.500 l fyringsolietank fra 1972

Der er derudover registreret en kornsilo, en ensilagebeholder og en gylletank på ejendommen.

2017: Besigtigelse den 11. september: Ved besigtigelsen ses, at driftsbygningerne ikke er i brug, og flere er ved at blive revet ned. Der ses tegn på pesticidoplæg i den midterste længe på den oprindelige trelængede gård. Nær det formodede område for pesticidoplæg ses en ældre indendørs vandhane ved siden af en tilmuret dør til gårdspladsen. Under halvtaget vest for laden fra 1968 ses afløb i betonbelægningen. Der er en større betonplads med et afløb vest herfor. Det er uvist, om betonområderne har været anvendt som ensilageplads og/eller vaskeplads. Der er betongulv uden afløb i maskinhuset fra 1974. Ejendommen er hovedsagligt ubefæstet.

2017: Interview med grundejer Carina Hildebrandt Jørgensen den 18. september: Grundejer oplyste, at hun ikke kender til driften før 2007, hvor [redacted] mand overtager ejendommen. Grundejer overtog herefter ejendommen i 2010. Grund-

ejer har udelukkende dyrket jorden på ejendommen og har ikke anvendt avlsbygningerne. Der planlægges at nedrive samtlige avlsbygninger og anlægge byggegrunde. I den forbindelse er der udført en jordbundsundersøgelse, og en lokalplan er under udarbejdelse. Grundejer har ikke en rapport over jordbundsundersøgelsen.

Der er tale om et landbrug, hvor der sideløbende blev drevet maskinstation i perioden fra 1954 til 1991. Efterfølgende har der udelukkende været landbrug. Påfyldning og blanding af sprøjtemidler er foregået på gårdspladsen. Der var ingen vaskeplads eller reparation af maskiner. Der er ingen oplysninger om oplag eller afbrænding af affald. Der har i hele driftsperioden været olietanke på ejendommen.